

dr. Marko Simoneti, dr. Matija Rojec, Marko Rems

Poslovanje slovenskega podjetniškega sektorja v razdobju 1994-1998 z vidika lastniške strukture

Namen prispevka je analizirati poslovanje podjetij v razdobju 1994-1998, kot se kaže v njihovih zaključnih računih, na splošno in po lastniških kategorijah podjetij in na tej osnovi opredeliti osnovna izhodišča za oblikovanje ukrepov ekonomske politike za pospešitev prestrukturiranja podjetij. Agregatna analiza poslovanja podjetij v omenjenem razdobju pokaže, da podjetja s koncentriranim lastništvom (tuja, osebna in hčerinska) preko ofenzivnega prestrukturiranja širijo svojo dejavnost in pri tem se njihove prednosti v produktivnosti dela in donosnosti kapitala glede na ostala podjetja povečujejo. Podjetja iz privatizacije z razpršeno lastniško strukturo sicer povečujejo svojo uspešnost, vendar zelo počasi in predvsem na račun defenzivnega prestrukturiranja (zmanjšanje zaposlenosti in sredstev).

dr. Franc Žibert

Produktivnost in rentabilnost produkcijskih faktorjev

Avtor opozarja na raznolikost kazalnikov, s katerimi gospodarska praksa meri učinkovitost gospodarjenja v produkciji, zanje je značilno, da sami zase ne povedo dovolj o učinkovitosti gospodarjenja, temveč jih je treba obravnavati povezano oziroma jih reducirati na merjenje produktivnosti oziroma rentabilnosti že delujočih in dodatno investiranih sredstev (kapitala).

dr. Nada Stropnik

Transferji družinam z otroki v izbranih evropskih državah: Primer otroškega dodatka in davčnih prihrankov

Predmet analize sta dva transferja družinam z otroki, ki ji najdemo v večini evropskih držav: otroški dodatek (neposredni denarni transfer) in davčni prihranek zaradi otrok (posredni transfer, kot posledica davčne olajšave za otroke). Analizira se vpliv otroških dodatkov in davčnih prihrankov zaradi otrok na razpoložljivi dohodek družin, ter razmerje med višino transferjev, do katerih so upravičene družine samohranilcev in dvostarševske družine. Glavni vir podatkov so OECD-jeve analize vpliva davka na dohodek in družinskih transferjev na ekonomski položaj zaposlenih in njihovih družin. Tem podatkom je avtor dodal še podatke za Slovenijo in Hrvaško.

Zasluzki družin so opredeljeni v odstotkih od plače povprečnega proizvodnega delavca (PPD) v posamezni državi. Analizo so opravili za štiri tipe družin: samsko osebo, samohranilca z dvema otrokoma in zasluži v višini 67% plače PPD, par brez otrok, ter par z dvema otrokoma, ki zasluži 100% + 33% plače PPD.

mag. Peter Beltram

Socialno poreklo studentov, štipendije in štipendijska politika: Možnost mladih iz različnih socialnih slojev za doseganje višjih stopenj izobrazbe

Spremembe v izobraževalni strukturi prebivalstva in z njo povezani navpični medgeneracijski premiki so zelo počasni. Sodobne države, bolj ali manj aktivno posegajo v sicer samodejni tok rekrutiranja udeležencev izobraževanja na višjih stopnjah na temelju opredeljenih vrednot, ciljev in meril. V Sloveniji je odločitev za študij še vedno odvisna od socialnega položaja potencialnega študenta in od gmotnega položaja občine, v kateri živi. Naravnost štipendijske politike države je pozitivna: število republiških štipendij in še posebno Zoisovih štipendij raste. Vpeljava posojila za študij je pohvale vredna, kot tudi rasporeditev po občinah. Vendar pa so zahteve in pričakovanja do države pri tako veliki rasti števila študentov predimenzionirani (zmogljivost študentskih domov in vedno manjše število republiških kadrovske štipendij).

mag. Andrej Gulič, Aljaž Plevnik

Prometna infrastruktura in prostorski razvoj Slovenije: Novejša analitična spoznaja - novejša analitična spoznanja

V prispevku avtorja predstavljata rezultate nekaterih analiz, opravljenih v projektu: "zasnova prometne infrastrukture v prostorskem planu Republike Slovenije" (Gulič A., Plevnik A. 1999). Pri analitičnem delu projekta sta si pomagali z modelom dostopnosti v slovenskem prometnem omrežju Model omagoča analizo in napoved enega pomembnejših prostorsko-planerskih kazalcev - dostopnosti v poselitvenem sistemu in v prometnem omrežju Slovenije. Omogočil je opredelitev številnih kazalcev razvoja prometne infrastrukture in sistema poselitve, izdelavo prometno-prostorske regionalizacije Slovenije, predvsem pa je predstavljal analitično osnovo izdelave koncepta in zasnove prometne infrastrukture v Sloveniji.

Analize strukturne uravnoteženosti prometnega sistema kažejo na popolno neuravnoteženost med cestnim in železniškim podsistemom, ki se še pogloblja in se bo po izgradnji avtocestnega sistema in ob nadaljni stagnaciji železniškega sistema, ta razlika podvojila.

Avtorja sta mnenja, da bi temeljita modernizacija železniškega omrežja lahko, ob vseh ostalih prednostih, v veliki meri uravnotežila prometni sistem.

mag. Nada Turnšek, dr. Samo Uhan, Marta Gregorčič

Nekaj značilnosti v kulturi prebivalcev Slovenije v obdobju od leta 1991 do leta 1997

Prispevek vsebuje pregled nekaterih posebnosti v vrednotah in prepričanjih Slovencev v času (1991-1997) in prostoru (43 držav sveta). Teoretično in empirično izhodišče prispevka je mednarodna raziskava vrednot - World Values Survey (Inglehart, 1995, 1996, 1997).

Analiza vključuje subjektivno oceno kakovosti življenja, odnos Slovencev do ključnih področij življenja (delo, družina, prosti čas, prijatelji, politika in vera), do družbenega razvoja, sprememb v načinu življenja, ciljev države, vodenja države, političnega sistema ter revščine. Kot neodvisne spremljevalke nastopajo spol, starost, izobrazba, dohodek, politični pogledi anketiranca ter indeks materializma/postmaterializma (Inglehart, 1997: 389)

Razprava navaja naslednje značilnosti v vrednotah in prepričanjih Slovencev v omenjenem obdobju (leto 1992 - 1035 anketiranih, leto 1995 -1007 anketiranih): pretežna materialna vrednotna orientacija, nizka raven demokratične kulture, slaba ocena blaginje, izjemen pomen dela v življenju, usmerjenost - zlasti ranjivih skupin prebivalstva - v socialno varnost in koncept socialne države.

Materialna usmerjenost je bolj izražena leta 1992, medtem ko so v letu 1995 že opazne spremembe, ki nakazujejo odmik od materialistične orientacije v smeri postmaterialistične orientacije. Materialistični vrednotni vzorec je izrazit zlasti v začetnem obdobju tranzicije, ki ga obeležuje eksistenčna negotovost. Vrednote prebivalcev so zato usmerjene v zagotovitev eksistenčne varnosti ter stabilnosti družbenega razvoja.

Milena Bevc, Valentina Prevolnik Rupel, Barbara Verlič-Christensen

Meddržavne selitve in imigracijska politika v razvitih državah s poudarkom na državah Evropske zveze

Prispevek temelji na raziskavi "Migracije v Sloveniji v luči vključitve v EU", katero so avtorke izvajale v okviru projekta "Strategija gospodarskega razvoja Slovenije - Slovenija v Evropski uniji". Članek podaja večdimenzionalno analizo meddržavnih selitev v razvitih državah s poudarkom na države Evropske zveze. Začenja z analizo vloge priseljevanja v demografskih gibanjih omenjenih držav, nadaljuje z prikazom obsega in strukture "zaloge" tujcev v teh državah ob koncu 90. let, kot tudi obsega in strukture tokov priseljevanja s poudarki na nekatere vrste tokov. Avtorke primerjajo obseg in strukturo priseljevanja v države EZ in OECD v zadnjih dve desetletjih s predhodnim obdobjem, analizirajo upliv priseljevanja aktivnega prebivalstva na trg delovne sile in na imigracijsko politiko v državah EZ. Na koncu podrobneje razčlanjujejo migracijsko politiko v državah EZ ter predvidene učinke priključitve držav kandidatki na obseg priseljevanja v države EZ.